

Motion till riksdagen 2019/20:341

av **Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD)**

Filmpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag till förändringar inom svensk filmpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska presentera ett nytt helhetsförslag för svensk filmpolitik, i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra filmbranschens insyn och påverkan via branschråden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av svensk film och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till gemensamma nordiska produktionsincitament för film och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser mot illegal hantering av film och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en förutsättningslös utredning om möjligheterna till en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småortsbiografernas framtid och deras vikt för landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturarvsfilmproduktioner bör vara ett mål för filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska filmpolitiska samarbetet bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det internationella samiska filminstitutet och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i filmpolitiken inte bör anslås ekonomiska medel efter könsfördelning och tillkännager detta för regeringen.

Framtidens filmpolitik

Svensk filmpolitik är i behov av reformer. Förutsättningarna för att producera svensk film har med tiden blivit sämre. Det finns en risk att filmer som återger berättelser i svenska miljöer på det svenska språket i en svensk kulturell kontext blir färre i framtiden. Sverigedemokraterna ser ett stort värde i att det finns ett välutvecklat svenskt filmutbud för Sverige som nation.

Framtidens filmpolitik måste hantera de svårigheter som filmbranschen står inför. Detta gäller i synnerhet lönsamhetsproblemet som branschen dras med. Det är helt enkelt svårt att få svensk film att bli ekonomiskt bärkraftig. Eftermarknaden har i stort sett försvunnit till följd av den tekniska utvecklingen, som möjliggjort såväl illegal som legal spridning av film genom internet. Dessvärre inbringar inte de legala tjänster som finns för spridning av film via internet några större intäkter som kompenserar för inkomsttappet av den försvunna vhs-, dvd- och Blu-ray-försäljningen. Samtidigt kan de illegala tjänsterna distribuera upphovsrättsskyddade filmer till ett obegränsat antal mottagare och då ofta med högre kvalitet än de legala alternativen.

Regeringen Löfven försökte genom de förslag den presenterade i filmpropositionen 2016 förbättra förutsättningarna för svensk film. Riksdagen underkände dock nämnda regerings filmpolitiska förslag och det tvistades om huruvida regeringens konsekvensanalys av förslagen verkligen var trovärdig. Trots detta valde den dåvarande regeringen att genomföra sina förslag, vilka inkluderade ett helförstatligande av filmpolitiken.

Sverigedemokraterna anser att rådande filmpolitik inte ger förutsättningar för en livskraftig filmbransch i Sverige, och att de filmpolitiska förändringar som regeringen Löfven genomförde inte förbättrade förutsättningarna för filmbranschen i stort. Filmbranschens svåra ekonomiska förutsättningar att få en filmproduktion att gå runt kvarstår.

För att få bukt med detta problem krävs breda lösningar över flera politikområden. Det behövs en översyn över vilka hinder som kan röjas ur vägen för att filmbranschen i största möjliga mån ska kunna stå på egna ben. Samtidigt bör det utredas vilka resurser som samhället kan bidra med, genom ekonomiskt stöd, men även genom tjänster via institutioner som redan är offentligt finansierade. Det är tydligt att den bästa vägen för att nå lösningar som filmbranschen behöver går via samtal och samråd mellan branschen och riksdagens partier. Regeringen bör presentera ett nytt helhetsförslag för Sveriges filmpolitik, i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer.

Branschråden

Svenska Filminstitutets samarbete med filmbranschen via de branschråd som finns på plats via den helförstatligade filmpolitiken fungerar inte tillfredsställande. Även om Sverigedemokraterna helst vill se ett nytt och moderniserat filmavtal i stället för dagens

filmpolitik, så har vi ändå tills vidare att förhålla oss till branschråden som existerar i dag. Vi vill se att branschen via dessa får ett större inflytande än vad som är fallet i dag. Kritiken mot branschråden har varit tung, inte minst från branschen själv, och frågan har återkommande hamnat i medialt fokus. Även Statskontoret har under 2019 kritiserat att övergången till den nya helförstatligade filmpolitiken inte har fungerat tillfredsställande vad gäller branschens inflytande via de aktuella råden. Stora delar av den kritik som har framkommit har haft poänger och delas av oss sverigedemokrater; exempelvis är ett av problemen att branschråden bara håller möten två gånger om året. Åtgärder bör istället vidtas i en riktning som ger branschen större möjlighet till insyn och påverkan.

Finansiering av ny svensk film

Filmavtalet fanns i över 50 år och var länge en väl fungerande modell för stöd till svensk film. Dock har det med tiden kunnat konstateras att teknikens utveckling har gjort att avtalet i olika avseenden blivit förlegat. Den största anledningen, och även början till slutet på filmavtalet, var finansieringsunderskottet som årligen växte. Eftermarknadens borttynande har gjort det avsevärt svårare att skapa ekonomiskt hållbara filmprojekt. Att förstatliga filmpolitiken återuppväcker dock inte eftermarknaden, och regeringens förslag visade ingen vilja till att kompensera filmbranschen ekonomiskt på en nivå som täcker filmbranschens ekonomiska bortfall från eftermarknadens sjunkande försäljning.

Att riva upp filmavtalet var inte förankrat vare sig från politikens eller filmbranschens sida, och det löste inte heller branschens problem. Även om filmavtalet hade många brister under sitt slutskede så var det ogenomtänkt att riva upp det utan att ha presenterat ett genomtänkt ersättningsförslag.

Ett nytt och moderniserat filmavtal utan det gamla avtalets brister borde nu ersätta det gamla avtalet. Grundtanken med att både staten och branschen finansierar filmpolitiken är något Sverigedemokraterna stödjer. En framtida utformning av ett nytt filmavtal bör utredas med utgångspunkt i att ett ömsesidigt engagemang bör finnas från såväl branschens som statens sida. Om det av ett sådant nytt avtal skulle följa ett nytt slags filmpolitiskt samarbete med branschen bör samtliga Sveriges partier vara öppna för de lösningarna.

Produktionsincitament

I flera europeiska länder har man med framgång infört produktionsincitament för film. Produktionsincitamentens form varierar länder emellan, men en populär modell är ett rabattsystem som ger en procentuell rabatt på alla produktionskostnader. Sverige har redan gått miste om ett betydande antal internationella och inhemska filmprojekt på grund av konkurrensen från andra länder. Detta trots att Sverige har intressanta miljöer, en god infrastruktur och den kompetens som krävs för filmproduktion i världsklass. Produktionsincitament har i flera länder visat sig kunna vara självfinansierande. Det är också en åtgärd som efterfrågas av svenska filmproducenter. Ett sådant produktionsstöd kan stärka den svenska filmbranschen i den internationella konkurrensen och ta bort barriärer som finns för filmproduktion i vårt land. Frågan om produktionsincitament har

dessutom utretts av Tillväxtverket och Svenska Filminstitutet i en rapport där man kommer fram till att Sverige missgynnas i den internationella konkurrensen och att detta urholkar kapaciteten och kompetensen inom svensk filmproduktion. Rapporten togs fram som en följd av att riksdagen 2016 röstade för att regeringen skyndsamt borde utreda möjligheten till produktionsincitament och finansieringsstimulanser för filminspelning i Sverige. Sverigedemokraterna har länge varit pådrivande för ett införande av produktionsincitament och vill nu se det bli verklighet.

Vidare vill Sverigedemokraterna utreda hur Sverige kan samarbeta med övriga nordiska länder rörande produktionsincitament. Det skulle gynna samtliga berörda länder om vi har ett gemensamt system och ser Norden mer som en helhet som en inspelningsplats. På så vis kan filmskapare röra sig inom hela Norden under sina filminspelningar, utan att behöva sätta sig in i flera olika system.

Insatser mot illegal hantering av film

I strävan att bekämpa upphovsrättsbrott är det viktigt att undvika att man därigenom begränsar de möjligheter som informationssamhället innebär, med alltför långtgående lagstiftningsåtgärder. Lagstiftningen bör utformas för att uppmuntra och underlätta framväxten av lagliga alternativ i fråga om filmdistribution som överensstämmer med konsumenternas efterfrågan. Eftersom den illegala hanteringen av film är en del av kärnproblemet för filmbranschen hade det varit lämpligt om förslag till ny lagstiftning på området presenterats innan man införde nuvarande statliga filmpolitik. Vidare bör Sverige se närmare på hur andra närliggande länder har utformat sina respektive lagstiftningar för att motverka illegal visning och hantering av film, i stället för att uppfinna hjulet på nytt. Ett problem som det behöver arbetas mot internationellt gällande de webbsidor som visar och hanterar film illegalt, är de annonsintäkter som nämnda sidor får in.

Sverigedemokraterna hoppas att filmbranschen ska lyckas förse marknaden med legala digitala visningslösningar som kan konkurrera och leverera en bättre film- och konsumentupplevelse än de illegala lösningarna. De så kallade svarta fönstren bör elimineras som en förebyggande åtgärd mot piratkopiering och illegal spridning. Undersökningar har visat att konkurrenskraftiga legala alternativ kan konkurrera ut illegal fildelning; detta har exempelvis skett i Norge på musikområdet. Även om den politiska makten kan skärpa lagstiftningen på fildelningsområdet så är troligtvis den mest effektiva lösningen mot illegal kopiering att filmbranschen gör det som musikbranschen har klarat av, det vill säga skapar ett konkurrenskraftigt legalt visningsfönster med stort och brett utbud som levererar en bättre helhetsupplevelse än illegala alternativ.

Differentierad biografavgift

För att täppa igen de ekonomiska hål som blev tydliga inom ramen för det gamla filmavtalet, så bör politiskt fokus läggas på det som i stället fungerar. Det tidigare filmavtalet tecknades med såväl biograferna som leverantörerna till eftermarknaden. Som omnämnts så har eftermarknaden försvunnit vilket inneburit att den enda

kommersiella avtalsparten inom filmavtalet som faktiskt levererade betydande summor till filmpotten var biograferna. Med anledning av det föreslår Sverigedemokraterna en förutsättningslös utredning av en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film. Det skulle kunna ge den svenska filmen ett välbehövligt ekonomiskt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft. Vi sverigedemokrater är beredda att diskutera statens möjlighet att anslå en medelsökning till svensk film i paritet med den ökning som branschen lyckas inbringa genom ovanstående förslag.

Småortsbiografernas framtid

Sverigedemokraterna är mycket kritiska till den momshöjning på biobiljetter som regeringen Löfven genomförde under mandatperioden 2014–2018. Eftersom att riksdagen motsatte sig den dåvarande regeringens höjning av biografmomsen förväntar vi oss en återgång till den gamla momssatsen på sex procent framöver. Bland annat är vi oroliga för hur momshöjningen som skedde påverkar småortsbiograferna. Vissa småortsbiografer har redan fått lägga ner som en följd av höjningen, och andra har larmat om att de inte kommer kunna upprätthålla sin verksamhet. Regeringen har valt att satsa på ett tillfälligt och särskilt ekonomiskt stöd till småortsbiografer efter momshöjningen, men detta hjälper inte dessa biografer då det tillfälliga stödet inte får gå till att betala den ökade moms, utan ska investeras i biografverksamheten. De omnämnda biograferna är i många fall den centrala kulturförmedlaren på mindre orter. Kulturlivet på landsbygden ska leva och småortsbiografernas vara spelar en viktig roll i detta.

Digitalisering av filmarkiv

Sverigedemokraterna vill se en hög ambitionsnivå för digitalisering av det svenska filmarvet. Digitaliseringen av filmarkiven är en viktig del i att bevara vår historia för framtida generationer. Därför kommer Sverigedemokraterna att lyfta digitalisering av arkiven som en viktig del även i den nya filmpolitik vi vill att riksdagen, regeringen och branschens aktörer ska arbeta fram i den nya helhetsöversyn vi vill se. Det behöver också undersökas huruvida mer resurser kan tillföras för att höja ambitionsnivån på digitaliseringsarbetet. Vidare behöver det säkras vägar för kompetensöverföring till nästa generation inom professionen när det kommer till digitalisering av filmarkiv. Något slags samverkan med högre utbildning kan i det avseendet vara önskvärt.

Filmstöd till kulturarvsfilm

Sverigedemokraterna vill se en filmpolitik med mål om att levandegöra det svenska kulturarvet, och då inte enbart genom restaurering av gamla svenska filmer, utan även genom filmatisering som utspelar sig i historiska svenska miljöer. Producenter av historisk film och kulturarvsfilm verkar ofta under särskilda och ibland fördyrande villkor. Genren tenderar att hamna mellan stolar i fråga om bidragsgivning.

Sverigedemokraterna menar att det vore önskvärt med ett särskilt stöd riktat mot nyproduktioner som lyfter upp och levandegör den svenska historien och det svenska kulturarvet. Genom att känna vår historia känner vi oss själva då vårt gemensamma arv utgör ett fundament i ett sunt samhällsbygge. Det är vår övertygelse att stärkta möjligheter till produktion av detta slags film är ett steg i riktning mot stärkt gemenskap och sammanhållning i Sverige.

Utökad nordisk filmsamverkan

Det är naturligt att söka en utökad samverkan med övriga nordiska länder. I 2016 års filmproposition anfördes det att den svenska marknaden är för liten för att kunna upprätthålla en levande filmbransch utan statligt stöd. Sverigedemokraterna delar denna verklighetsbeskrivning, men samtidigt har vi genom åren haft ett gott nordiskt samarbete på filmområdet. Vi vill att detta samarbete ska utvidgas. En sammanhållen nordisk marknad innebär större möjligheter för de nordiska ländernas filmbranscher att stå på egna ben. Filmbranschens konstnärliga frihet är beroende av sin egen självständighet. Det innebär att den konstnärliga friheten skulle öka ju närmare filmbranschen är en marknad som klarar av att stå på egna ben.

Ett nordiskt samarbete på filmområdet kan ge en positiv påverkan på det nordiska samarbetet i sin helhet inklusive att förbättra den nordiska språkförståelsen. Den nordiska språkförståelsen är på tillbakagång och vi räds att detta kan komma att påverka våra handelsförbindelser negativt på sikt. Sveriges närmaste handelspartners är just de nordiska länderna, och ett stärkt nordiskt samarbete stärker de nordiska ländernas ekonomier. Av det skälet är en fördjupad nordisk filmsamverkan positiv både kulturellt och för den gemensamma ekonomiska utvecklingen.

Internationella samiska filminstitutet

Det internationella samiska filminstitutet med säte i Kautokeino i Norge representerar samerna i Norge, Sverige och Finland. I dagsläget ger endast norska stortinget och norska sametinget ekonomiska medel till nämnda filminstitut, fastän svenska samer och produktionsbolag är delaktiga i projekt och produktioner som institutet står för. Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska länderna att samfinansiera filminstitutet, vilket Sverigedemokraterna anser vore positivt då det är en gemensam nordisk angelägenhet samtidigt som institutet har en ambition att verka internationellt. Vi anser att den svenska regeringen i möte med övriga regeringsrepresentanter i Nordiska ministerrådet bör argumentera för att Nordiska rådets hållning bör anammas för att nå en samnordisk finansiering. Innan en sådan lösning finns på plats anser vi att regeringen bör se över vad Sverige kan göra från nationellt håll.

Samisk film är dels viktig ur ett kulturellt perspektiv, dels ett viktigt verktyg för att berätta om och levandegöra samernas ställning i samhället, samisk historia, samiska traditioner och samiska språk. För att ge förutsättningar för institutet att verka och utvecklas i rätt riktning är det av vikt att även Sverige tar ett ansvar för detta som en del av en heltäckande nationell filmpolitik. Med tanke på att Sverige, Norge och Finland har samisk befolkning ger institutet även stora möjligheter för nordiskt samarbete på

flera plan. Det samiska filminstitutet utgör en viktig del i arbetet med att bevara och förvalta den samiska kulturen i Norden.

Angående jämställdhet och mångfald

Sverigedemokraterna anser att det inte bör ingå i Svenska Filminstitutets målsättningar att anslå ekonomiska medel efter könsfördelning. Kvalitetssäkring och bedömning sett till innehållet bör vara de primära kriterierna för huruvida en film får produktionsstöd, framför olika former av kvotering. Jämställdhet innebär för Sverigedemokraterna att män och kvinnor är lika inför lagen, har samma rättigheter och skyldigheter och att alla människor oavsett könstillhörighet har rätt och möjlighet att välja sin egen väg i livet. Vi menar således att jämställdhet inte per definition innebär att män och kvinnor måste göra exakt samma saker i exakt samma omfattning. Av den anledningen anser vi att dagens filmpolitik inte ska ha någon målsättning för att ettdera könet ska ha en bestämd minimiandel av produktionsstödet.

I konsekvensanalysen till filmpropositionen 2016 hävdade regeringen att ”jämställdhet och mångfald i alla delar av produktionen bidrar till att stärka kvaliteten i svensk film¹”. Detta påstående är naturligtvis inte sant. En människas hantverksskicklighet sitter inte i hennes hudfärg, politiska ställningstaganden, könstillhörighet eller sexuella läggning. Därmed påverkas inte filmers kvalitet av procentandelen kvinnor eller män som verkar i filmbranschen, utan andra faktorer avgör hur hög kvalitet en filmproduktion håller, så som exempelvis en filmmakares talang.

Vidare förespråkar dagens svenska filmpolitik via filmpropositionen från 2016 att Svenska Filminstitutet bör införa stöd för textning av svenska filmer till språk som är vanliga hos nyanlända invandrare. Förslaget strider mot Sverigedemokraternas syn på integrationsarbete där fokus ligger på att man ska ta seden dit man kommer. Vi anser att det nämnda stödet för textning bör fokusera på insatser på det svenska språket eller något av de nationella minoritetsspråken, så att incitamenten att anpassa sig till Sverige ökar snarare än minskar. Textning på andra språk än svenska eller de nationella minoritetsspråken bör således inte prioriteras.

Jonas Andersson i Linköping (SD)

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Cassandra Sundin (SD)

¹ Prop. 2015/16:132, s.69.